

Kulturhistorisk karakterisering och bedömning

Edshults kyrka

*Edshults församling i Eksjö kommun
Jönköpings län, Linköpings stift*

JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM
Byggnadsvårdsrapport 2007:61

Mattias Sörensen

Kulturhistorisk karakterisering och bedömning

Edshults kyrka

*Edshults församling i Eksjö kommun
Jönköpings län, Linköpings stift*

Rapport: Mattias Sörensen. Grafisk design: Anders Gutehall. Tryckning och distribution: Marita Axelsson.

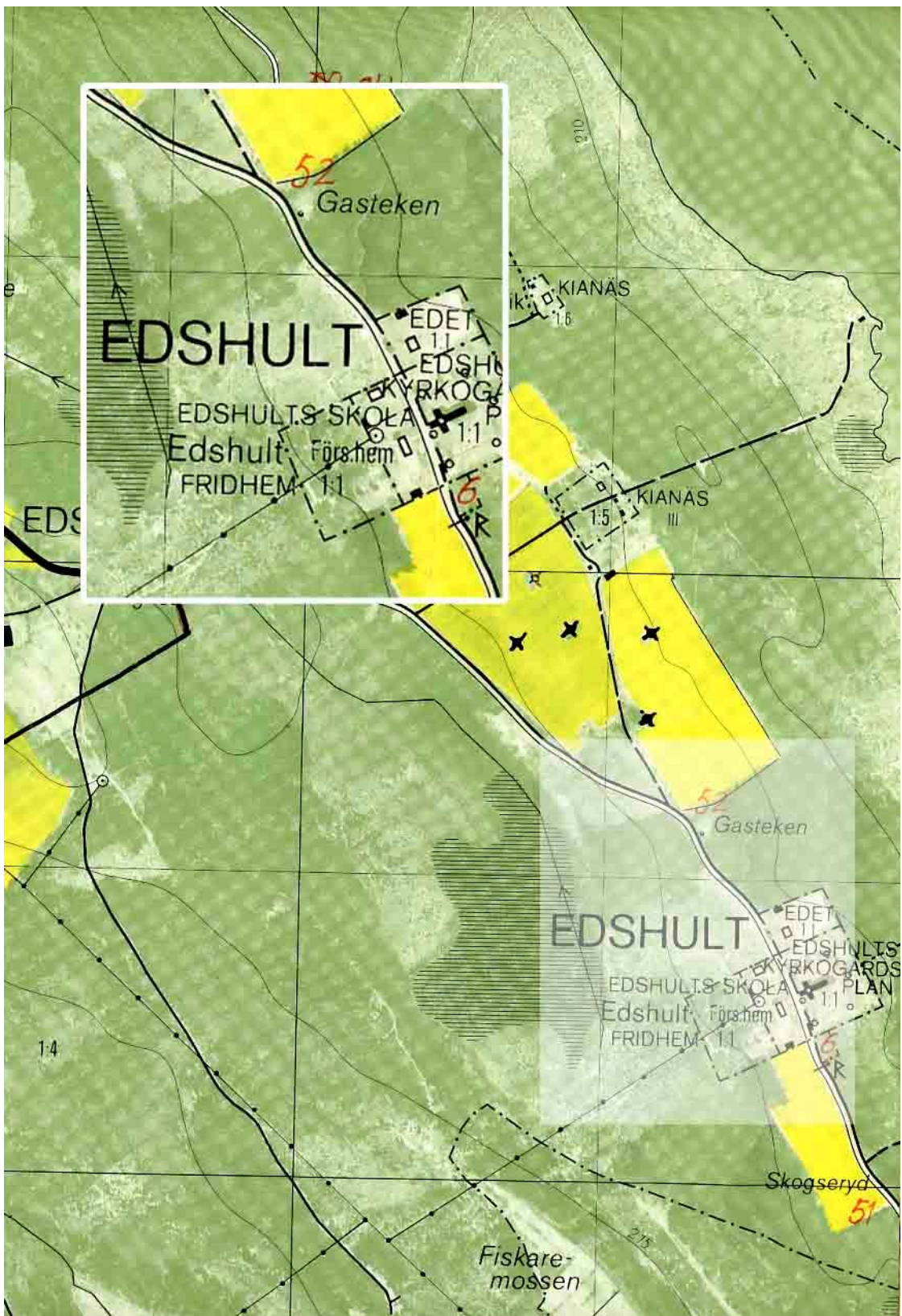
Jönköpings läns museum. Box 2133. 550 02 Jönköping Tel: 036-30 18 00. E-post: info@jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd: Ur allmänt kartmaterial från Lantmäteriet. Medgivande 94.0133

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2007

Innehåll

Ekonomiska kartan	4
Inledning.....	5
Bakgrund och omfattning	5
Karakteriseringens syfte	5
Upplägg och rapport.....	5
Kulturhistorisk bedömning.....	5
Sammanfattande beskrivning	6
Beskrivning och historik.....	7
Kyrkomiljön	7
Kyrkobyggnaden	7
Historik.....	9
Kulturhistorisk karakterisering och bedömning	12
Sammanfattning.....	13
Händelsehistorik	14
Referenser	17
Tryckta källor	17
Arkiv.....	17
Tekniska och administrativa uppgifter	17

Utdrag ur ekonomiska kartans blad Edshult 6F 6c, 1990.

Inledning

Bakgrund och omfattning

På uppdrag av Linköpings stift genomför Jönköpings läns museum en kulturhistorisk inventering av kyrkobyggnader och kyrkomiljöer inom stiftets del av Jönköpings län. Arbetet bekostas av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen och påbörjades under år 2004 och det beräknas att avslutas under år 2006. Inventeringen berör de till Svenska kyrkan hörande kyrkobyggnaderna och kyrkogårdarna som omfattas av Kulturminneslagen. Lagen gäller de kyrkobyggnader, kapell och kyrkogårdar som är tillkomna före utgången av år 1939 och ytterligare några som skyddas genom särskilt beslut av Riksantikvarieämbetet. Denna rapport utgör en delrapport i inventeringen vars resultat kommer att sammanställas och analyseras i en stiftsövergripande rapport.

Karakteriseringens syfte

De stiftsövergripande inventeringarna syftar till att lyfta fram kyrkans och kyrkogårdarnas kulturhistoriska värden, att få en överblick av stiftets kyrkobestand och kyrkogårdar samt att sammanställa den enskilda kyrkans och kyrkogårdens historia. Inventeringen är avsedd att utgöra ett underlag i församlingens förvaltningsarbete och i de vård- och underhållsplaner som församlingarna arbetar med att ta fram. Inventeringarna ska vidare kunna användas i handläggningen av kyrkoantikvariska ärenden och för att bedöma var det är särskilt viktigt att stödja insatser med kyrkoantikvarisk ersättning.

Uppläggning och rapport

Rapporten omfattar en historik över kyrkobyggnaden, beskrivning av exteriör och interiör, fotografier och en kulturhistorisk bedömning. Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering samt en arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gått igenom har främst varit länsstyrelsen i Jönköpings läns arkiv, Antikvarisk-topografiska arkivet i Stockholm (kopior hos länsstyrelsen) samt Jönköpings läns museums arkiv. Utöver arkiv har uppgifter hämtats från aktuell litteratur däribland hembygds litteratur. De i rapporten redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som inte en komplett beskrivning av händelser i kyrkans byggnadshistoria. Arbetet inkluderar en omfattande fotodokumentation varav endast ett litet antal bilder använts i rapporten. Linköpings stift, inklusive respektive församling, samt läns museet har rätt att fritt bruka fotografierna. För varje kyrka och kyrkogård skrivs vardera en delrapport med en kortfattad beskrivning av kyrkomiljön och en mer omfattande över kyrkan. För varje kyrka och kyrkogård görs en sammanfattande kulturhistorisk bedömning där de kulturhistoriska värdena lyfts fram. Förutom delrapporten görs delar av inventeringsmaterialet tillgängligt via Kulturmiljövårdens bebyggelseregister, ett informationssystem som förvaltas av Riksantikvarieämbetet (www.raa.se).

Den kulturhistoriska bedömningen görs i samarbete med representanter från Linköpings stift, länsstyrelsen i Jönköping, Östergötland och Kalmar samt läns museerna i Kalmar och Linköping. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan hela tiden föremål för omvärderingar. Vid bedömningen tas hänsyn till dels varje enskild kyrkas och kyrkogårds egna värden, men också till värden i förhållande till andra kyrkor i stiftet och övriga landet. Den kulturhistoriska bedömningen nämner i de flesta fall inte enskilda byggnadsdetaljer utan beskriver värden och karaktärsdrag i stort. Inför varje planerad förändring eller större underhållsåtgärd skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Utifrån den kulturhistoriska värderingen och karakteriseringen tas beslut om vilka åtgärder som är berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

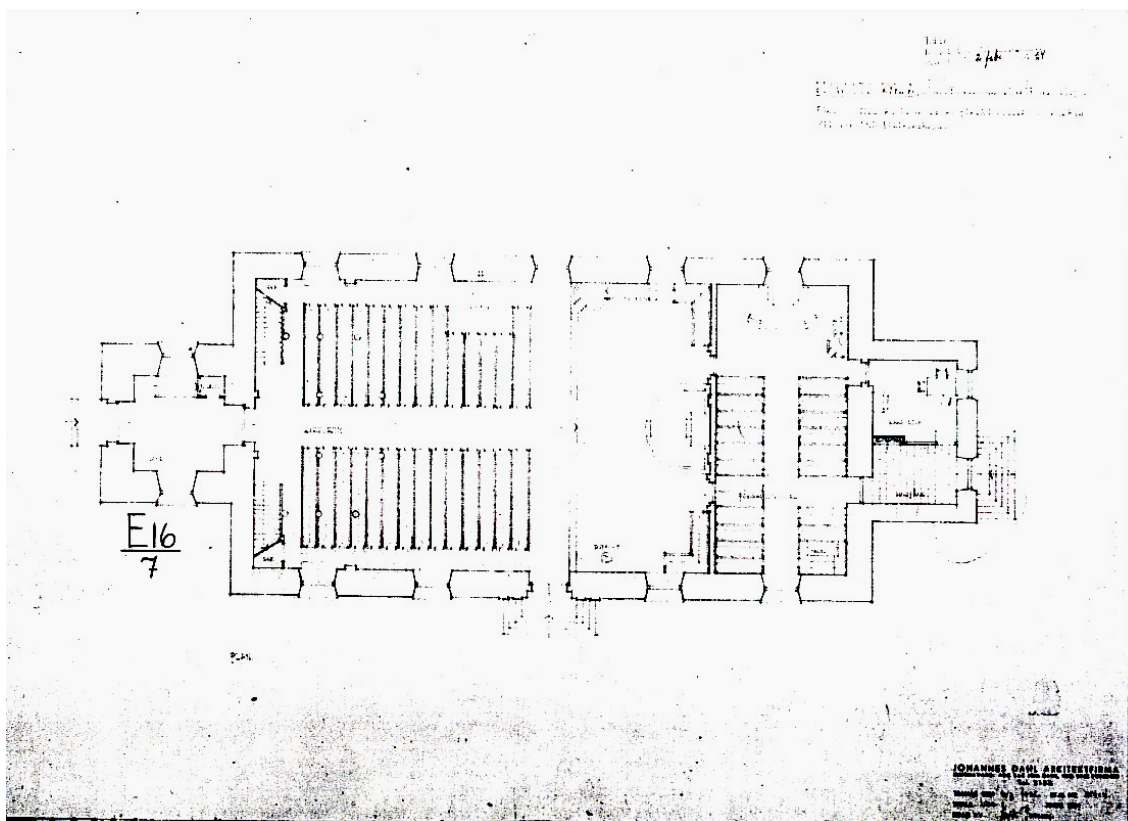
Fältarbete och rapporter har utförts av antikvarie Mattias Sörensen vid Jönköpings läns museum. Rapporterna finns tillgängliga på Linköpings stift, länsstyrelsen i Jönköpings län, Jönköpings läns museum samt på respektive kyrklig samfällighet.

Sammanfattande beskrivning

Fastighetsbeteckning: Edshults kyrka

Eksjö kommun, Edshults församling, Höreda pastorat, Linköpings stift, Jönköpings län.

Edshult kyrka är ett tämligen välhållt exempel på nyklassicismens kyrkobyggnader. Det enskeppiga kyrkorummet och lanternintornet är element som är strakt förknippade med denna arkitekturstil. Kyrkan ritades av arkitekt Axel Nyström vid Överintendentsämbetet i Stockholm och den byggdes sedan av arkitekt Carl Robert Palmér som gjorde vissa avsteg från de ursprungliga ritningarna. Kyrkan invigdes 1838 av den dåvarande biskopen och ersatte en medeltida träkyrka som var uppförd vid Edshults säteri och som revs i samband med den nya kyrkans uppförande. Utvändigt har inga förändringar skett sedan kyrkan uppfördes medan den invändigt genomgått en stor ombyggnad där kyrkorummet uppdelades i två delar. I det nya utrymmet förlades en mindre gudstjänstlokal och utformningen gjordes tidsenligt med en modern klassicism. Det ursprungliga kyrkorummet har trots förändringen kvarhållit mycket av sitt nyklassicistiska uttryck om än något kompakt. I kyrkan finns inventarier m.m. bevarade från den gamla kyrkan. Dessa bidrar till att förmedla Edshults kollektiva kristna historia.

Restaureringsförslag upprättat av Johannes Dahls Arkitektbyrå. (JLM)

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön

Edshult ligger i Eksjö kommuns östra delar. Socknen är liten i förhållande till andra socknar i häradet och den största delen består av skogsmark, endast mindre delar utgör jordbruksmark, bebyggelsen är spridd. Befolkningen hade en topp kring mitten av 1800-talet och sedan dess fallit till några hundratal. Edshults sockencentrum är beläget på en landtunga mellan sjöarna Solgen och Mycklaflon. Bebyggelsen följer landsvägen och består förutom av kyrkan även av en f.d. skola och ett f.d. ålderdomshem. Den första skolbyggnaden som samtidigt fungerade som sockenstuga uppfördes på 1830-talet, den ersattes med det nuvarande skolhuset 1923, skolverksamheten lades ned 1958. I Edshult finns få registrerade fornlämninga, ett röse högt beläget norr om sjön Mycklaflon.

Den ursprungliga kyrkan var uppförd väster om Edshult säteri och fungerade där eventuellt som gårdskyrka. Den gamla kyrkogården inramas av en stenmur. Den nuvarande kyrkan omgärdas av en stenmur och det finns en del träd ut mot landsvägen. Kyrkogården är tämligen liten och gräsbevuxen. Kring kyrkan finns en singelbelagd gång.

Flygbild över Edshult. Foto AB Flygtrafik 1936. (JLM)

Kyrkobyggnaden

Kyrkan har en öst-västlig orientering med torn i väster och sakrista i öster. Planformen är enskeppig med vidbyggd sakrista i öster och torn i väster. Arkitekturen är hållen i en mogen nyklassicism vilken främst förknippas lanterninpydda torn, sadeltak och de ljusputsade fasaderna. Edshult följer konsekvent de nyklassicistiska idealen och är exteriört välhållen medan interiören upplevt större förändringar.

Stommen är utförd av sten och fasaderna är putsade. Tornet kröns med en lanternin samt förgylld korsglob. Taken på långhuset och sakristian är sadeltak som är klädda med falsad plåt, svartmålad. Lanterninen är utförd av trä, vit med svartmålat räcke överst. Fasaderna är spritputsade med släta omfattningar och listverk.

Till kyrkan finns tre ingångar, en västlig via tornet samt en mitt på långhusets sydfasad och en entré till sakristian. Långhusets entrédörr har en putsad omfattning i form av dubbla pilastrar med överliggare. Fönsteröppningarna i långhuset och tornet har främst rundbågform men det finns även lunettformade fönster över sydentrén samt runda fönster i öst- och västgavlarna. Fönster- och dörrsnickerierna är målade i en blå/blågrå kulör. Fönstren är tätspröjsade med blyspröjs. Sakristian har rektangulära fönsteröppningar men är även de blyspröjsade och har likadan färgsättning som övriga fönster.

Vy mot koret. Kyrkorummet är något avhugget sedan lillkyrkans tillkomst men det nyklassicistiska uttrycket dominerar fortfarande.

Invändigt har kyrkan ett vapenhus mot väster följt av långhus och kor, en "lillkyrka" är sedan 1950-talet inordnad bakom storkyrkans kor. Mot öster ligger sakristian vilken är avdelad i sakristia och ett förrum i anslutning till entrédörren. Vapenhusets golv är belagt med kalkstenplattor och väggarna är slätputsade med vit avfärgning, taket utgörs av ett obehandlat brädtak. Fönstren har rundbågform med en tät indelning, spröjsning med träspröjs. Entréporten samt innerdörrarna till kyrkorummet består av panelklädda bräddörrar. Fönster- och dörrsnickerierna är målade i en grå kulör. Från vapenhuset leder en underbyggd trappa upp till tornkammaren och tornet. Under trappan är elcentralen inrymd, skivväggarna är vitmålade.

Lillkyrkan har en tidsenlig utformning i en moderniserad klassicism. Altarskåpet i koret är ett 1500-talsskåp som fanns i den medeltida träkyrkan.

I långhuset och koret ligger trägolv. Väggarna är slätputsade med vitavfärgning och taket är tunnväلت och slätputsat med vit avfärgning. Fönstren är rundbågförmiga med blyspröjsade ytterbågar och helglasade innerbågar. Fönstersnickerierna är målade i en grå kulör. Dörrarna är panelklädda bräddörrar, dörrarna mot vapenhuset är målade i en grå kulör och de mot öster är målade i vitt. Dörrarna mot öster är krönte av triangulära överstycken som bärs av pilastrar, målade i vitt med förgylld ornamentik. Bakom den nuvarande korväggen är sedan 1950-talet en tvärställd "lillkyrka" inordnad. Golvet där består av ett trägolv, väggarna är slätputsade med vit avfärgning. Taket är tunnväلت, slätputsat med vit avfärgning. Fönstret mot söder har samma utformning som de i långhuset, rundbågform och blyspröjsning. Mot norr är lillkyrkans kor förlagt och där är ett rundfönster insatt mot kyrkorummet, exteriört är den rundbågformade fönsteröppningen bevarad. Mot öster sitter två panelklädda bräddörrar med gråmålade snickerier, den södra dörren är utförd med överljus. En av dörrarna leder till ett förrum innan sakristian tar vid. Förrummets golv är belagt med kalkstensplattor. Väggarna är vitputsade och taket är ett obehandlat brädtak. Sakristian har ett trägolv, slätputsade väggar med vitavfärgning och ett brädtak med samma utförande som förrummet. Sakristians dörrar är panelklädda bräddörrar och fönsteröppningarna är rektangulära och gråmålade. Mellan ytter- och innerbågarna sitter järngaller.

I storkyrkan finns sedan kyrkorummets förkortades på 1950-talet två bänkkvarter. Bänkinredningen är sluten och hållen i en grå färgskala. Sockel och överliggare är målade i en mörk kulör medan bänksidornas ramverk har en ljusare kulör med marmorerade fyllningar. Orgelläktaren är sluten och målade i grått med listverk och ornament i guld. Läktaren bärs av mörkgråmålade kolonner med förgyllning i kapitälerna. Det finns ingen läktarunderbyggnad utan orgelläktaren nås via två öppna trappor i väster. Orgeln har en klassicistisk utformning och är målade i grått med listverk och ornamentik i guld. Altaret är utförd av trä med hög altarprydnad i form av altartavla inramad med klassicerande omfattning. Altarrundeln är sluten målade i grå nyanser och förgyllda listverk. predikstolen är monterad vid den norra

väggen och har en rund korg utan ljudtak. Utformningen är klassicerande och färgsättningen är densamma som präglar kyrkorummet - grått och guld. I koret finns två korbänkar med samma utformning som den övriga bänkinredningen, det finns även en äldre brudstol uppställd i koret. Brudstolen har en rik, kulört bemålning. Dopfunten är från 1600-talet och är utförd av mässing. I kyrkorummet finns också en äldre kamin bevarad. Kaminen sattes in 1954 och fungerade för kyrkans uppvärmning fram till 1970-talet då elektrisk värme installerades. Kaminen hämtades från Höreda kyrka.

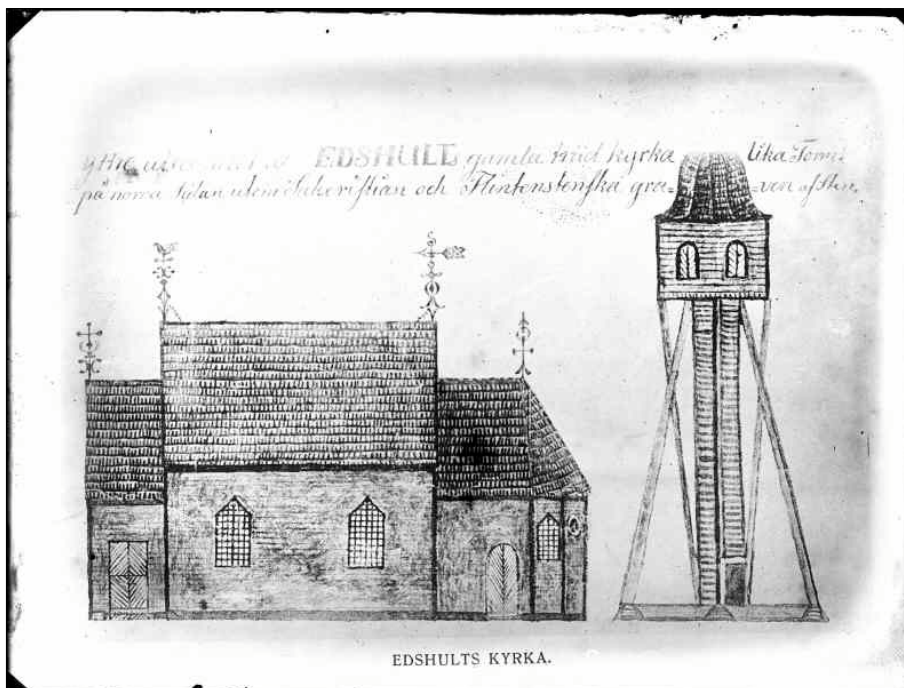
I lillkyrkan finns två bänkkvarter som med en semisluten form utan dörrar. Bänkinredningen är laserade i rött och blått. Mot söder är en kororgel uppställd. Orgeln har en tämligen enkel utformning med profilerad krönlist och förgylld ornamentik, färgsättningen går i grått. Mot väster är en predikstol uppsatt vid den östra väggen. Predikstolens utformning följer samma stil som bänkinredningen. Altaret är utfört av trä på vilket ett altarskåp härrörande från 1500-talet står. Altarringen är sluten och målad i gult och rödrosa.

Historik

Av Edshults tidigkristna historia är litet känt. Det första belägget för att det funnits en kyrka i området daterar sig till 1400-talet och då utgjorde församlingen annex till Hult men den kyrkan kan möjligtvis vara äldre. Under 1400-talet införskaffades ett altarskåp, det altarskåpet ersattes 1520 med ett nytt skåp vilket nu är placerat i den nuvarande kyrkans "lillkyrka". 1685 tillkom en ny predikstol vilken såldes på auktion i samband med den nya kyrkans uppförande. Under det tidiga 1700-talet byggdes ett nytt gravkor av sten invid kyrkans sakristia, gravkoret byggdes under ledning av överinspektören Nils Flintensten, Norrsunda.

Nordströmsorgeln är sedan 1990-talet återställd till sitt ursprung. Någon läktarunderbyggnad har inte gjorts i kyrkan vilket annars är en tämligen vanlig företeelse i de nyklassicistiska kyrkorummen.

Avteckning av den medeltida träkyrkan och klockstapeln. (ATA)

Vid en biskopsvisitation 1794 var den gamla kyrkan i sådant skick att det förordades att ritningar för en ny kyrka, gemensam med Hults församling, skulle upprättas. Det fanns ett motstånd mot en sammanslagning och istället beslutade församlingen år 1816 att reparera den gamla kyrkobyggnaden vilket inte synes kommit till utförande. 1832 begärde församlingen att från Överintendentsämbetet i Stockholm få ritningsförslag för en ny kyrka. Ritningarna till den nya kyrkan upprättades 1834 av arkitekt Axel Nyström som ritade en kyrka med rektangulärt kyrkorum och korabsid, bakom korabsiden var en kvadratisk sakrista och vid västgaveln ett smalt högt torn med krönande balustrad. Detta förslag förkastades av församlingen och i ett reviderat förslag har Nyström förlängt kyrkorummet till sju fönsteraxlar istället för fem som varit i det ursprungliga förslaget. Det nya förslaget accepterades och som byggmästare anlitas arkitekten Carl Robert Palmér, Sibbarp. Palmér gjorde en del ändringar från ritningarna under det att kyrkan byggdes där han bland annat lät tornet avslutas av en indragen lanternin. År 1838 kunde kyrkan invigas och bygget hade då upplevt en brand i den nybyggda sockenstugan vilken bl.a. förstörde den nya kyrkans predikstol som var förvarad där.

När den nya kyrkan stod klar såldes den gamla kyrkan med inventarier på auktion. Kyrkan revs och skingrades. Från den gamla kyrkan återfinns idag bland annat altarskåpet från 1520-talet och en dopfunt som skänktes till kyrkan 1672 dessa används nu i den nuvarande kyrkan. År 1844 inköptes en orgel till kyrkan vilken placerades på läktare vid den västra gaveln. Orgeln byggdes av orgelbyggare Sven Nordström, Norra Solberga. En ny altartavla införskaffades 1877 och utfördes av konstnären Ludvig Frid vilken förekommer i flera kyrkor runt om i Småland, tavlans motiv föreställer *Uppståndelsen*. Utöver dessa förändringar var det sena 1800-talets åtgärder i kyrkan av underhållskaraktär. En omfattande restaurering av kyrkan planerades att genomföras 1935 efter program av arkitekt Johannes Dahl, Tranås, men på grund av oenigheter kom dessa arbeten ej att genomföras. En takomläggning genomfördes dock 1941 då kyrkans tak läckte.

Restaureringen av kyrkan genomfördes istället under perioden 1955-57 och kom att betyda stora förändringar av kyrkan. Församlingen hade inför restaureringen önskemål om att inordna ett mindre kyrkorum för de vanliga förrättningarna. I restaureringsprogrammet som upprättades av Johannes Dahls arkitektbyrå, Tranås, delades det ursprungliga kyrkorummet upp i två delar genom att en ny korvägg uppfördes i kyrkan för att medge en mindre kyrksal bakom det stora kyrkorummets kor. I samband med omdaning

Vy mot öster såsom kyrkan såg ut när den byggdes, Foto okänt. (ATA)

Vy mot väster med Nordströmsorgeln. På bilden syns att kyrkan ursprungligen hade fyra bänkkvarter. Foto E Erics 1938. (ATA)

plockades de östra bänkkvarteren bort och det upphöjda korgolvet flyttades fram i linje där den ursprungliga korsgången varit. En ny östvägg uppfördes i likhet med den gamla med undantaget att de runda fönsteröppningarna i yttermuren inte kopierades till den nya väggen. I det nya utrymmet inordnades en ny "lillkyrka" med kor mot norrväggen där ett nytt rundfönster gjordes. I lillkyrkan placerades altarskåpet från 1520 efter det att det konservats av konservator Sven Wahlgren, Jönköping. Ett nytt trägolv lades på trossbotten av masugnsslagg med upplag av betong. Elektrisk belysning installerades i lillkyrkan och i det ursprungliga kyrkorummet utbyttes den ursprungliga kaminen med den nuvarande som hämtades från Höreda kyrka.

Under andra hälften av 1900-talet skedde mindre reparationsåtgärder och förbättringar av kyrkan. Bland annat så renoverades Nordströmsorgel 1965 och 1976 installerades elektrisk värme i det stora kyrkorummet. I samband med att värmen installerades upptäcktes rötskador i golvet och 1978 kunde golvet, genom församlingens stora offervilja, läggas om. År 1993 restaurerades lillkyrkan, vapenhuset och sakristian under ledning av Byggkonsult J Olofsson HB. Vid arbetena gjordes putslagningar och ny avfärgning. År 1997 restaurerades Nordströmsorgeln efter program av orgelkonsult Carl-Gustaf Lewenhaupt, Uppsala, fasaden och orgelhuset ommålades av Rune Håkansson, Barkeryd Äng. Den senaste åtgärden som gjorts på kyrkan är att taket lades om 1999.

Kulturhistorisk karakterisering och bedömning

Övergripande karaktäristik

Edshult kyrka är uppförd i empirestilen och präglas exteriört av en stor volym, höga rundbågformiga fönsteröppningar. Det karakteristiska lanternintornet har vid Edshult en något satt form. Invändigt intar Edshult en särställning genom den ombyggnad som genomfördes 1955-57 då kyrkorummet avkortades och en lillkyrka inordnades bakom korväggen. Till sitt uttryck uppvisar det avkortade kyrkorummet ett välhållet nyklassicistiskt utseende med en ljus färgskala dominerad av grå nyanser och förgyllda inslag i listverk och ornament. Lillkyrkan gjordes i en klassiserande modernism, där finns även ett medeltida altarskåp vilket bidrar till att förmedla Edshults långa kristna historia.

Inredningen i kyrkan som bänkinredning, altarring, orgelläktare och predikstolen är den ursprungliga. De östra bänkkvarteren plockades bort när kyrkorummet förkortades. Det har aldrig gjorts någon läktarunderbyggnad i Edshult kyrka vilket annars är en mycket vanlig förändring i de nyklassicistiska kyrkobyggnaderna. Detta bidrar till att Edshult kyrka upplevs som tämligen autentisk trots den mycket omfattande ombyggnad som gjordes på 1950-talet.

Kyrkans orgel är byggd av orgelbyggaren Sven Nordström som var en av de mer namnkunniga orgelbyggarna för sin tid, orgeln restaurerades till sitt ursprung på 1990-talet. Dopfunten skänktes till kyrkan 1672 och är utförd av mässing, liknande funtar finns i Mellby och Kråkshults kyrkor. Från den medeltida kyrkan återfinns förutom redan nämnda altarskåp, funt m.m. även några dekorationsmålade brädor och i trä utskurna druvklasar. Den kamin som finns i kyrkan ställdes in 1957 och kom ursprungligen från Höreda kyrka, den vittnar dock om äldre tiders uppvärmningssystem.

I Jönköpings läns museum och Statens historiska museum finns ytterligare inventarier som kommer från Edshults gamla kyrka.

Inventarier tagna ur bruk och förvarade på sekundär plats är viktiga dokument över kyrkans användning i äldre tid.

Sammanfattning

- Kyrkan är en representant för den mogna nyklassicismen. Exteriört är kyrkan mycket välbevarad medan den invändigt undergått en omfattande ombyggnad. Förändringen har medfört att det ursprungliga kyrkorummet avsevärt förkortats men i övrigt behållit sin nyklassicistiska prägel.
- Lillkyrkan är ett särpräglat exempel på hur senare tiders behov av mindre intimare kyrkorum lösts.
- Edshult har förutom den stora ombyggnaden inte upplevt många andra förändringar som präglat många andra nyklassicistiska kyrkorum. Den ursprungliga bänkinredningen är kvar, ingen läktarunderbyggnad har utförts och den ljusa färgskalan är bibehållen i kyrkorummet.
- De äldre delarna som finns i kyrkan förmedlar den långa kristna historia som finns i Edshult. Även om kyrkan är uppförd på ny plats så finns belägg på att den kristna traditionen går tillbaka till 1400-talet, sannolikt även längre. Begravningsvapnet och dopfunten berättar om den koppling mellan kyrka och adel som historiskt betytt mycket för samhället.

Händelsehistorik

- 1403 Kyrka.
Första belägget för en kyrka daterar sig till detta år. Församlingen utgjorde annex till Hult. (JLST)
- 1400-t Specifika inventarier – altarskåp.
Ett altarskåp införskaffades till kyrkan. (JLM)
- 1520 Specifika inventarier – altarskåp.
Ett nytt altarskåp införskaffades till kyrkan. (JLST)
- 1685 Fast inredning – predikstol.
En predikstol tillkom, denna såldes på auktion i samband med uppförandet av den nuvarande kyrkan. (JLST)
- T1700t Tillbyggnad.
Ett gravkor av sten uppfördes vid kyrkans norra sida av överinspektören Nils Flintensten, Norrsunda. (JLST)
- 1836 Specifika inventarier – kyrkklocka.
Storklockan blev omgjuten av M A Rönnblom, Jönköping. (JLST)
- 1836-39 Nybyggnad.
Den nuvarande kyrkan uppfördes under denna period och invigdes 1838. Ritningarna till den nya kyrkan upprättades av arkitekt Axel Nyström vid Överintendentsämbetet, Stockholm. Efter en omarbetning av ritningarna uppdrogs arkitekt Carl Robert Palmér som byggmästare som utförde vissa ändringar från de ursprungliga ritningarna. Samtidigt som den nya kyrkan stod klar såldes den gamla kyrkan på auktion, inventarierna skingrades och kyrkobyggnaden revs. (JLST)
- 1844 Fast inredning – orgel.
En orgel införskaffades till kyrkan. Orgeln byggdes av orgelbyggare Sven Nordström, Norra Solberga. (SvK)
- ~1850 *Fast inredning – orgel.
Lillkyrkans orgel byggdes av orgelbyggaren Johannes Magnusson. (JLST)*
- 1878 *Fast inredning – orgel.
Lillkyrkans orgel tillverkades av Carl Johan Carlsson, Österkorsberga.. (JLST)
Uppgifterna går isär rörande ursprunget till lillkyrkans orgel. Vissa uppgifter gör gällande att lillkyrkan ursprungligen hade en orgel som inköptes från en frimurarloge och att den nuvarande orgeln tillkom på 1960-talet.*
- 1862 Specifika inventarier – kyrkklocka.
Lillklockan blev omgjuten av C A Norling, Jönköping. (JLST)
- 1877 Specifika inventarier – altartavla.
En ny altartavla utförd av konstnär Ludvig Frid sattes in i kyrkan. (JLST)

-
- 1881 Fast inredning – orgel.
Mindre reparationer gjordes på Nordströmsorgeln av organisten N F Hultgren.
(JLST)
- 1941 Vård/underhåll – takomläggning.
Plåttaket lades om. (SvK)
- 1955 Vård/underhåll – fönster.
Kyrkans fönster ersattes med nya. (JLM)
- 1955-57 Ändring – restaurering.
Kyrkan genomgick en omfattande restaurering och ombyggnad efter förslag av Johannes Dahls arkitektbyrå, Tranås.
- Kyrkorummet delades upp i två rum. Ett avkortat kyrkorum med samma utformning som tidigare samt en lillkyrka mot väster där ett nytt altare utfördes mot den norra väggen. I lillkyrkan placerades ett medeltida altarskåp.
- Lillkyrkans altarskåp konserverades av konservator Sven Wahlgren innan det monterades i kyrkan.
- Golvet lades om med ett nytt brädgolv lagt på trossbotten fylld med masugns-
slag på upplag av betong.
- Elektrisk belysning installerades.
- Invändig ommålning.
- Östra bänkkvarteren plockades bort.
- Kaminbyte i stora kyrkan, i lillkyrkan installerades elektrisk värme redan vid detta tillfälle. (JLST/SvK)
- 1965 Fast inredning – orgel.
Orgeln renoverades av Richard Jacoby, Farsta. (JLST)
- 1966 Teknisk installation – klockringning.
Elektrisk klockringning installerades efter förslag upprättat av Bergholtz klockgjuteri, Sigtuna. (JLST)
- 1974 Fast inredning – orgel.
Carlsson/Magnussonsorgeln i lillkyrkan renoverades. (JLST)
- 1976 Teknisk installation – värme.
Elektrisk värme installerades i resterande delar av kyrkan efter program av Gewerts Elektrobyrå, Eksjö. I samband med arbetena upptäcktes att golvet av angripet av röta. (JLST/SvK)
- 1978 Vård/underhåll – golv.
Golvet lades om i kyrkan. (JLST)
- 1993 Ändring – restaurering.
En invändig restaurering gjordes av ”lillkyrkan”, vapenhuset och sakristian under ledning av Byggkonsult J Olofsson HB. Vid arbetena gjordes putslagningar med Ernström & Co hydrauliska kalkbruk och avfärgning med Ernström & Co Våtkalk.
(JLM)

-
- 1997 Fast inredning – orgel.
Orgeln restaurerades av Ålems Orgelverkstad AB under ledning av orgelkonsult Carl- Gustaf Lewenhaupt, Uppsala. Fasaden och orgelhuset ommålades av Rune Håkasson, Barkeryd Äng. (JLST)
- 1998 Specifika inventarier – textilskåp.
Ett nytt textilskåp för liggande förvaring av textilerna installerades i lillkyrkans bakre del. Ett antal av bänkarna där plockades bort och magasinerades. (JLST)
- 1999 Vård/underhåll – takomläggning.
En omtäckning av taket med galvaniserad takplåt i form av skivtäckning i enkel-falsat utförande gjordes. (JLST)

Referenser

Tryckta källor

Cinthio, E (red), *Sveriges Kyrkor volym 216: Kyrkobyggnader 1760-1860, del 2*, Uppsala 1993 (SvK)
Eksjö kommun, *Översiktsplan Eksjö kommun – Framtidsplan Mål och strategier inför 2010*, Eksjö 2001
Erixon, S (red.), *Sveriges bebyggelse Landsbygden Jönköpings län I*, Uddevalla 1952
Lindqvist, G, *Edshults kyrka*, Uddevalla 1988
Nationalencyklopedin (webbupplagan)
Syllner-Gustafsson, M, *Kulturminnesvårdsprogram för Eksjö kommun – Del I Kulturhistorisk utredning och bevarandeförslag*, Eksjö 1985

Arkiv

Jönköpings läns museums arkiv (JLM)
Länsstyrelsen i Jönköpings läns arkiv, med kopior ur ATA:s arkiv (JLST)

Informanter

Alf, E, Kyrkvård och kyrkstämmans ordf.
Johansson, I, Kyrkorådets ordf.
Nilsson, B, f.d. Kyrkorådet ordf. och f.d. Kyrkvård

Tekniska och administrativa uppgifter

Jönköpings läns museums dnr: B101/03
Beställare: Linköpings stift
Fastighetsägare: Edshults församling, Svenska kyrkan
Rapportansvarig: Jönköpings läns museum genom Mattias Sörensen
Foto: Mattias Sörensen
Län: Jönköpings län
Kommun: Eksjö kommun
Fastighetsbeteckning: Edshults kyrka
Belägenhet: Ekonomiska kartans blad Edshult 6F 6c, 1990
Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv